

SUOMENMAAN VIRALLINEN TILASTO

XIV

B

VAKAUSLAITOS

27

VAKAUSKOMISIONIN KERTOMUS

VUODELTA 1917

HEL SINKI, 1910

SUOMENMAAN VIRALLINEN TILASTO

XIV

B

VAKAUSLAITOS

27

VAKAUSKOMISIONIN KERTOMUS

VUODELTA 1917

3

HELSINKI, 1919
VALTIONEUVOSTON KIRJAPAINO

Vakauskomisionin kertomus vakauslaitoksen töistä vuonna 1917.

I. Vakauspiirit.

Maan jako vakauspiireihin on ollut muuttumatta sellaisena, joksi se vahvistettiin Senaatin päätöksillä 9. päivästä joulukuuta 1898 ja 10. päivästä huhtikuuta 1902. Vakauspiirien N:o 1—36 nimet ja alat ovat mainitut Vakauskomisionin kertomuksessa vuodelta 1898; piiri N:o 37 käsittää Suomen valtionrautateiden alueen ja asemat maalla.

Kaupunginvakaajien luku oli vuoden lopussa 26.

II. Vakauslaitoksen virka- ja palvelusmiehet.

Vakauskomisionin päällikkö, todellinen valtioneuvos O. Sarvi erosi toimestaan kesäkuun 2. päivänä ja nimitettiin Vakauskomisionin v. t. päälliköksi allekirjoittanut Hannikainen heinäkuun 18. päivänä. Marraskuun 5. päivänä nimitettiin molempain oikeuksien kandidaatti K. Haataja Maanmittaushallituksen ja samalla myös Vakauskomisionin päälliköksi, mutta saman kuun 16. päivänä määräsi Senaatti Maanmittaushallituksen apujäsenenä toimivan allekirjoittaneen Hannikaisen edelleen Vakauskomisionin v. t. päälliköksi:

Huhtikuun 21. päivänä määräsi Senaatti allekirjoittaneen Brotheruksen edelleen kolmeksi vuodeksi, lukien toukokuun 28. päivästä 1917, olemaan vakausten tarkastelijana Vakauskomisionissa.

Edellisen vuoden lopussa avoimeksi jääneeseen 17. vakauspiiriin (Käkisalmen ja Kurkijoen kihlakunnan) vakaajan toimeen määräsi Vakauskomisioni ylimääräisen maanmittarin J. R. Toikan sekä 34. vakauspiiriin (Kajaanin kihlakunnan) vakaajaksi vuoden kuluessa kuolleen nuoremman maanmittarin E. G. Vuoren tilalle nuoremman maanmittarin A. Lönnbohmin.

Kaupunkien vakaajista ovat vuoden kuluessa eronneet Rauman kaupungin vakaaja, kauppalavuri K. Högström, Tampereen kaupungin vakaaja, entinen

vanhempi komisionimaanmittari M. Nordman, Iisalmen kaupungin vakaaja, ylimääräinen maanmittari U. I. Kainuvaara ja Raahen kaupungin vakaaja, nuorempi maanmittari E. O. Sandström ja ovat asianomaiset kaupungit vakaajikseen valinneet, Rauman kaupunki ylimääräisen maanmittarin A. Krögerin, joka kuitenkin ennen vuoden loppua toimestaan erosi; Tampereen kaupunki filosofian kandidaatti J. T. Petreliuksen, Iisalmen kaupunki ylimääräisen maanmittarin J. P. Uotisen ja Raahen kaupunki nuoremman maanmittarin P. Jäntin, jonka lisäksi Mikkelin kaupunki on edellisenä vuotena eronneen insinööri O. J. L. von Fieandt'in tilalle vakaajakseen valinnut kaupungininsinööri A. G. Linnavuoren.

Vapautusta vuoden kuluessa suoritettavista vakaumatkoista myönsi Vakauskomisioni pyynnöstä 6. vakauspiirin vakaajalle, ylimääräiselle maanmittarille H. E. F. Lindblomille, jonka sijaisena ylioppilas L. G. H. Korsström Vakauskomisionin määräyksestä suoritti vakaumatkan tässä piirissä, 10. vakauspiirin vakaajalle, filosofian maisteri L. A. Yrjö-Koskiselle, sijaisena nuorempi maanmittari K. A. Voionmaa, 24. vakauspiirin vakaajalle, vanhemmalle maanmittarille K. A. Wikbergille, sijaisena ylimääräinen maanmittari E. Lundson, 26. vakauspiirin vakaajalle, vanhemmalle maanmittarille K. L. Elovaaralle, sijaisena nuorempi maanmittari J. H. Aalto, 33. vakauspiirin vakaajalle, vanhemmalle maanmittarille W. Aarniolle, sijaisena maanmittauskokelas J. Vitikka sekä osittaista vapautusta suoritettavista vakaumatkoista 11. vakauspiirin vakaajalle, entiselle vanhemmalle komisionimaanmittarille J. Ingmanille, sijaisena nuorempi maanmittari T. Borgenström, 18. vakauspiirin vakaajalle, entiselle vanhemmalle komisionimaanmittarille A. W. Wilskmanille, sijaisena vanhempi maanmittari O. Lindström ja 36. vakauspiirin vakaajalle, vanhemmalle maanmittarille O. Pajarille, sijaisena ylimääräinen maanmittari P. Jäntti.

III. Vakauskomisionin toiminta.

Kokoukset.

Vakauskomisioni on vuoden kuluessa pitänyt 35 kokousta, joissa pidetyt pöytäkirjat käsittävät 145 pykälää. Neuvotteleva jäsen oli läsnä 32 kokouksessa, jonka lisäksi hänet on 4 kertaa kutsuttu ottamaan osaa erinäisiin Vakauskomisionissa suoritettuihin vakaus- ja järjestelytoihin ja on neuvottelevalle jäsenelle tästä tilattu 720 markkaa.

Kirjeenvaihto.

Kirjeistä ja muista toimituskirjoista on 14 lähetetty Senaatin Maanviljelystoimituskunnalle, 1 Valtionvaraintoimituskunnalle, 4 Talousosaston kansliaan sekä 97 muihin maan virastoihin ja laitoksiin.

Vakauskontrollöreille ja vakaajille on lähetetty 155 kirjettä ja toimituskirjaa. Lukuunottamalla 30 lähetystä yksityisille laitoksille ja henkilöille, 10 määräystä, 6 välipäätöstä ja 4 todistusta, on lähtevien toimituskirjain kokoluukumäärä 321.

Vakauskomisioniin on vuoden kuluessa saapunut 322 kirjettä ja lähetystä, nimittäin 15 Maanviljelystoimituskunnasta, 1 Valtionvarainstoimituskunnasta, 1 Oikeustoimituskunnasta, 4 Talousosaston kansliasta, 30 muista virastoista; 220 vakauskontrollöreiltä ja vakaajilta sekä 51 yksityisiltä henkilöiltä ja ulkomaisilta laitoksilta.

Vuoden kuluessa diarioon merkitystä 322 ja 10 vuodelta 1916 jälellä olevasta asiasta on 331 käsitelty loppuun ja 1 lykätty seuraavaan vuoteen.

Vakauskomisionissa on vuoden kuluessa 4 henkilöä harjoitellut mittojen, painojen ja punnitsimien vakaamisessa noudatettavien menettelytapojen käyttämistä.

Vakaamistöiden harjoittelijat.

Maanmittaushallitukselle lähetettyjen kuukausiraporttien mukaan on vuoden kuluessa kertynyt lunastusmaksuja 66 markkaa 40 penniä.

Toimituskirjain lunastukset.

Senaatin Maanviljelystoimituskunnan kehoituksesta (Vrt. Vakauskomisionin kertomus vuodelta 1916) laatimansa ehdoituksen maan vakauslaitoksen uudetaan järjestämisestä jätti Vakauskomisioni tammikuun 15. päivänä Senaatin Maanviljelystoimituskuntaan. Koska kuitenkin vakauslaitoksen suunniteltu siirtäminen Maanmittaushallituksen yhteydestä Teollisuushallituksen yhteyteen Senaatissa sai raueta, ja Vakauskomisionin yllämainittu ehdotus oleellisesti perustui tähän vakauslaitoksen siirtämiseen, ryhtyi Vakauskomisioni laatimaan asiassa uutta ehdotusta, joka joulukuun 31. päivänä jätettiin Senaatin Maataloustoimituskuntaan. Tässä Vakauskomisionin ehdoituksessa suunnitellaan vakauslaitos säilytettäväksi pääpiirteissään nykyisellään. Vakauskomisionin valtuuksia ehdoitetaan kuitenkin jonkun verran laajennettaviksi m. m. siten, että maaseutuvakaajien ohella myös kaupunkivakaajat tulisivat Vakauskomisionin erotettaviksi. Vielä ehdoitetaan astiankruunaajat liitettäväksi välittömästi Vakauskomisionin alaisiksi toimihenkilöiksi, jotka Vakauskomisioni sekä toimeen ottaa että heidät siitä eroittaa. Vakauskomisionin virkailijain lukumäärä ehdoitetaan lisättäväksi yhdellä, ja tulisivat he palkkauksensa puolesta asetettaviksi vakinaiselle kannalle. Vakauskontrollörien toimet ehdoitetaan tarpeettomina lakkautettaviksi.

Vakauslaitoksen uudelleen järjestäminen.

Senaatin Maanviljelystoimituskunnan kehoituksesta oli Vakauskomisioni yhdessä Teollisuushallituksen edustajan kanssa käsitellyt kysymystä vesi-, kaasuja ja sähkömittarien julkisen, pakollisen tarkastuksen tarpeellisuudesta (Vrt. Vakauskomisionin kertomus vuodelta 1916). Asian selvittämiseksi pyysi Vakauskomisioni lausuntoa Suomenkielisten Teknikkojen Seuralta ja Teknilliseltä Yhdistykseltä, jotka myös hyväntahtoisesti antoivat esillä olevaa kysymystä suuresti valaisevia lausuntoja. Kirjeessä Senaatin Maanviljelystoimituskunnalle tammikuun 15. päivästä 1917 esittävät Vakauskomisioni ja Teollisuushallituksen edustaja tullessaan asiata harkittuaan siihen tulokseen, että mitään pakollista vesi-, kaasuja ja sähkömittarien tarkastusta ei olisi syytä panna toimeen. Näiden mittarien puolueettoman, virallisen tarkastuslaitoksen perustaminen, johon rii-

Vesi-, kaasuja ja sähkömittarien julkisen tarkastus.

danalaisissa tai epäselvissä tapauksissa voisi vedota, saattaisi olla hyödyllinen, mutta lähinnä käytännöllisistä ja taloudellisista syistä ehdotetaan senkin perustaminen toistaiseksi lepäämään.

Vakaustaksa
ehdokitetaan
koroitetta-
vaksi.

Yleisen hintatason suuresti kohotessa katsoi Vakauskomisioni, että nykyinen vuodesta 1886 milt'ei muuttumattomana voimassa ollut vakaustaksa oli monessa suhteessa kohtuuttoman alhainen ja jätti Vakauskomisioni joulukuun 31. päivänä Senaatin Maataloustoimituskuntaan ehdotuksen uudeksi, huomattavasti koroitetuksi vakaustaksaksi.

Vakaustöitä.

Vakauskomisionin kontrolli- ja työmallien vakaaminen pantiin alulle, mutta ei ennätetty saada loppuun suoritetuksi ennen vuoden loppua.

Tarkastusmat-
koja.

Vakauskomisionin määräyksen mukaan toimitti vakausten tarkastelija tammikuun 4. ja 17.—26. päivänä tarkastuksia vakauspiirin N:o 10 (Ruoveden ja Jämsän kihlakunnat) vakaajan luona, Oulun läänin vakauskontrollöriin luona, Oulun kaupungin vakaajan luona, vakauspiirin N:o 32 (Saloisten kihlakunta), N:o 35 (Oulun kihlakunta), N:o 36 (Kemin ja Lapin kihlakunnat) vakaajien luona, Pietarsaaren kaupungin vakaajan luona, joka myös toimii vakaajana vakauspiirissä N:o 31 (Pietarsaaren kihlakunta), Vaasan kaupungin vakaajan luona, vakauspiirien N:o 26 (Laukaan kihlakunta), N:o 29 (Korsholman kihlakunta), N:o 33 (Haapajärven kihlakunta), N:o 28 (Ilmajoen kihlakunta) ja N:o 27 (Kuortaneen kihlakunta) vakaajien luona. Näissä tarkastuksissa tarkastettiin kaikkiaan 62 painoa, 95 mitta-astiaa ja 30 vaakaa.

Muut vakaus-
työt.

Vakauskomisionissa suoritettiin vuoden kuluessa vielä seuraavat vakaustyöt:

A) Vakauslaitosta varten vaattiin: 1) vakauspiirin N:o 7 2 kg kantovoimainen vaaka; 2) piirin N:o 28 2 l työmalli; 3) piirin N:o 29 2 dl ja 5 l työmallit; 4) piirin N:o 30 5 l työmalli.

B) Virastoja ja yksityisiä vakaajia varten: 1) Maanmittaushallituksen teräksinen metrimitta; 2) 7-nen vakauspiirin vakaajan kolme vetomittaa; 3) Porin kaupungin vakaajan 5—20 kg työmallit; 4) Tampereen kaupungin vakaajan 5 dl ja 1 l työmallit; 5) Viipurin kaupungin vakaajan 5—20 kg ja 5 cl—20 l työmallit; 6) Mikkelin kaupungin vakaajan 5—20 kg työmallit; 7) Iisalmen kaupungin vakaajan 5 dl, 1 ja 2 l työmallit; 8) Vaasan kaupungin vakaajan 11 kg työmalli.

C) Yleisöä varten: Helsingin kaupungin sähkölaitoksen kokoelma rautapainoja 2—10 kg. Maanmittaushallitukselle lähetettyjen kuukausiraporttien mukaan on vakausmaksuja kertynyt 4 markkaa 30 penniä.

IV. Vakaajien toiminta.

14. § nojalla julistuksessa 9. joulukuuta 1898 Suomen Vakauslaitoksen johtosäännön 16. heinäkuuta 1886 14. ja 16. § muuttamisesta, toimeenpantiin

vuoden kuluessa varsinaisia vakaumatkoja jokaisessa maaseutuvakausspiirissä sekä Valtionrautateiden vakausspiirissä. Vallinneiden epäsäännöllisten olosuhteiden vuoksi oli kuitenkin vakaumatka Lavansaarelle ja Seiskariin lykättävä seuraavaan vuoteen.

Haminan kaupungissa vuoden kuluessa suoritetuista vakaamistöistä ei Vakauskomisionin ole onnistunut saada mitään tietoja, vakausspäiväkirja kun kapinan aikana Vakauskomisioniin lähetettynä matkalla hävisi ja uutta ei mainitun kaupungin vakaajan, rautatienkirjuri B. Ch. Wulffin tultua murhatuksi ole voitu saada. Näin ollen on allaolevia taulukoita laadittaessa oletettu, että Haminaassa on vuonna 1917 suoritettu saman verran vakaamista kuin keskimäärin edellisinä kolmena vuotena.

Viime keväinen kapina ja sitä seuranneet epäsäännölliset olot ovat vielä aiheuttaneet, että muutamien vakausspiirien päiväkirjat ovat Vakauskomisioniin saapuneet vasta syksyllä, mistä tämän vuosikertomuksen myöhästyminen on seurauksena.

Astiankruunaajain toiminnasta on tullut tietoja vakausspiireistä N:o 4 (Halikon ja Piikkiön kihlakunnat), N:o 5 (Mynämäen ja Vehmaan kihlakunnat), N:o 6 (Ahvenanmaan kihlakunta), N:o 7 (Ulvilan kihlakunta), N:o 9 (Ikaalisten ja Tyrvään kihlakunnat), N:o 26 (Laukaan kihlakunta), N:o 27 (Kuortaneen kihlakunta), N:o 28 (Ilmajoen kihlakunta), N:o 29 (Korsholman kihlakunta), N:o 31 (Pietarsaaren kihlakunta), N:o 34 (Kajaanin kihlakunta). Näissä 11 vakausspiirissä on 96 astiankruunaajaa (vuonna 1916: 123 astiankruunaajaa 18 vakausspiirissä) tehnyt selkoa toiminnastaan.

Vakaajat ja astiankruunaajat vakasivat vuonna 1917:

pituus- ja halkomittoja	3,827	(vuonna 1916: 1,975)
mitta-astioita kuivia tavaroita varten	16,208	(» » 7,555)
mitta-astioita nestetavaroita varten	17,465	(» » 12,515)
kuljetusastioita, koko lukumäärä	97,399	(» » 92,315)
joista astiankruunaajain osalle	96,401	(» » 92,306)
painoja	166,032	(» » 58,706)
puntareita	12,102	(» » 9,039)
erilaisia vaakoja lukuunottamatta puntareita	17,581	(» » 7,446)

Vuoden kuluessa vaattujen mittaamis- ja punnitsemiskapineiden lukumäärät ovat läänittäin luetellut mukaan liitetyissä tauluissa.

Korvaukseksi vuoden kuluessa tehdyistä vakaumatkoista on vakaajille maksettavaksi määrätty 15,657 markkaa 10 penniä (vuoden 1914 matkoista määrättiin maksettavaksi 16,605 markkaa 96 penniä).

Vakaussmaksut vakaajien vuonna 1917 leimaamista kapineista nousevat arviolta noin 124,000 markkaan (vuonna 1916: 54,000 markkaa). Astiankruunaajien kantamat maksut voitanev arvostella noin 10,500 markaksi (vuonna 1916: 10,000 markaksi).

Helsingissä, Vakausskomisionissä, 30. Joulukuuta 1918.

A. Hannikainen.

m:ttv.

Hj. V. Brotherus.

G. Melander.

E. Levanto.

Taulu vuonna 1917 vaatuista mittaamis- ja
punnitsemiskapineista.

Pituus- ja halkomittoja.

1917	Mitta- puita ja pykäläk- köjä	Mitta- nauhoja	Mitta- vitjoja	Halko- mittoja
Vakauskomisioni.....	—	—	—	—
Vakaajat Uudenmaan läänissä	220	—	5	77
» Turun ja Porin »	1,295	1	27	2
» Hämeen »	226	—	—	—
» Viipurin »	595	—	—	2
» Mikkelin »	204	—	—	3
» Kuopion »	314	—	—	—
» Vaasan »	547	2	—	—
» Oulun »	305	—	2	—
Vakaaja Valtionrautateiden vakauspiirissä	—	—	—	—
Koko maassa	3,706	3	34	84
Kaupunkien vakaajat	1,022	1	30	72
Maaseutuvakaajat	2,684	2	4	12

Painoja.

	100 ja 50 kg	20 kg	10 kg	5 kg	2 kg	1 kg	500 g	200 g ja 250 g postipai- noja	100 g	50—1 g	500—1 mg
Vakauskomissioni	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vakaajat Uudenmaan läänissä.....	198	278	616	1,059	1,879	1,548	1,557	1,289	1,677	3,449	59
» Turun ja Porin	113	423	1,420	2,300	3,639	3,380	3,051	2,171	2,431	6,097	280
» Hämeen	126	360	1,307	2,065	3,762	3,058	2,910	2,188	1,598	4,092	281
» Viipurin	200	215	1,143	1,861	2,947	2,208	2,355	2,465	2,104	4,709	152
» Mikkelin	7	79	371	565	951	642	691	685	716	1,453	79
» Kuopion	113	222	656	1,196	1,866	1,393	1,398	1,513	1,099	2,588	71
» Vaasan	36	245	1,045	1,608	2,607	2,194	2,284	2,301	2,183	4,799	273
» Oulun	22	138	672	1,104	1,528	1,579	2,127	3,862	5,693	17,996	543
Vakaaja Valtionrautateiden vakaus- piirissä	382	735	726	645	1,011	630	887	947	1,687	4,194	—
Koko massa	1,192	2,695	7,956	12,463	20,190	16,632	17,260	17,401	19,183	49,372	1,688
Kaupunkien vakaajat	477	667	1,782	3,011	5,107	4,767	5,178	6,565	7,877	24,026	410
Maaseutuvakaajat	715	2,028	6,174	9,452	15,083	11,865	12,082	10,836	11,306	25,346	1,278

Punnitsimia.

1917	Vaakoja				Puntareita
	Viisari	Sadan- nes ja juoksu- paino	Kymme- nys	Tasavar- tisia	
Vakauskomisioni	—	—	—	—	—
Vakaajat Uudenmaan läänissä	1	8	522	1,143	2,656
» Turun ja Porin »	24	26	823	1,118	3,111
» Hämeen »	5	8	2,443	2,425	963
» Viipurin	7	28	934	1,702	2,013
» Mikkelin »	—	3	299	405	392
» Kuopion »	3	8	501	784	834
» Vaasan »	—	8	1,032	1,300	1,183
» Oulun »	2	6	514	897	950
Vakaaja Valtionrautateiden vakausrissä..	—	184	342	76	—
Koko maassa	42	279	7,410	9,850	12,102
Kaupunkien vakaajat	2	29	3,482	3,651	4,172
Maaseutuvakaajat	40	250	3,978	6,199	7,930

Helsingissä, Vakauskomisionissa, 30. joulukuuta 1918.

E. Levanto.